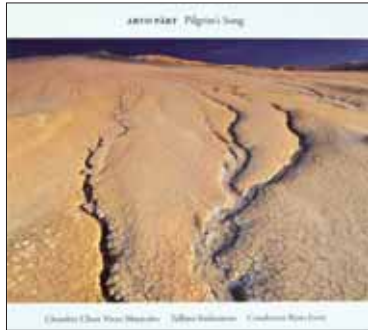


WOORD, KLANK & BEELD

CD HEDENDAAGS

Op zoek naar God
Arvo Pärt

De Estse componist Arvo Pärt (geboren in 1935) heeft voor en tegenstanders. Overeenstemming vinden ze op twee gebieden, al waarden ze die in tegengestelde zin. De voornaamste reden is dat Pärts muziek bijwijlen 'tot op het bot' is uitgepuurd, wat de voorstanders bijzonder poëtisch vinden en de tegenstanders afdoen als 'bijzonder dure noten'. Bovendien is het algemeen bekend dat Pärt in de ernstige moderne muziek het zoeken naar zin en God heeft binnengebracht op een manier die sterk is getekend door de orthodoxe kerkmuzikale traditie van zijn land. Mensen die weinig moeten hebben van Kerk en/of christelijke traditie, en het leven beschouwen als een volkomen 'binnenwerelds' verschijnsel, hebben dan ook soms moeite met deze componist. Nochtans moest Pärt zijn eerste werken componeren in heel moeilijke omstandigheden. Hij was als klankman verbonden aan Radio Talinn en hij moest zijn eenzame,

mystieke zoektocht naar God ondernemen tegen de officiële communistische leer in. Toen hij later in het Westen bekendheid ging genieten, botste hij nog meermaals op de muur van het goedkope atheïsme in onze streken. In schaarse interviews herhaalt de man trouwens vaak dat hij de Westerse 'woestijn van het hart' erger vindt dan het gevaarlijk leven in zijn jaren onder het communisme.

Een van de grootste promotoren van Pärts werk is beslist zanger en dirigent Paul Hillier, die daarvoor trouwens samenwerkt met koren uit het Balticum. Maar de nieuwe cd met als 'hoofdschotel' een schitterend Te Deum is een productie van een jonge dirigent, Risto Joost, die een koor met een prachtig potentieel, Voces Musicales, met grote zorg bijeenkoos aan de Estse muziekacademie. Hou dit koor in de gaten, want als men deze stemmen kan bijhouden, wordt dit een absolute topper. Wie *Pilgrim's Song of Nunc Dimittis* beluistert, zal dit meteen beamen. Of men nu fan is van Pärt of een (nog te) overtuigen tegenstander. (JC)

Arvo Pärt, *Pilgrim's Song*, door het kamerkoor Voces Musicales en de Talinn Sinfonietta, onder leiding van Risto Joost, Estonian Record Productions, (distributie Codaex), ERP 2309, 21,15 euro.

CD KLASSIEK

Operetteplezier
Weense componisten

Ooit was Wenen een bruisende stad. De vele operette's uit de periode 1850-1910 getuigen daarvan tot op vandaag: platenlabel Naxos heeft net een schitterende dubbelcd uit met de absolute toppers uit het operettegenre. En daar zijn we blij mee, want ze worden uitgevoerd door de huidige prins van het 'licht klassieke genre', Hongaarse en Slovaakse artiesten, die we anders maar zelden te horen krijgen. Hun uitvoering is zowel feilloos als lichtvoetig.

Een operette, letterlijk 'kleine opera', is een vorm van muziektheater die erg lijkt op opera, hoewel de onderwerpen vaak minder

ernstig zijn. Het was Johann Strauss junior (1825-1899) die de belangrijkste operettecomponist werd van zijn tijd. Zijn derde operette werd de meest gespeelde in de hele wereld, *Die Fledermaus* (1874). De Weense traditie werd voortgezet door Franz Lehár, Oscar Straus, Leo Fall en later Robert Stolz. Emmerich Kálmán werd de componist bij uitstek van de Hongaarse operette. Met *Die lustige Witwe* (1905) bereikte Franz Lehár een hoogtepunt in het genre.

We genoten oprecht van de Hongaarse sopraan Ingrid Kertesi die meezingt in het leeuwendeel van de nummers. Maar ook de mannenstemmen krijgen een goede bezetting. Hoe dan ook, de 32 nummers uit de *fine fleur* van de Weense operettewereld zorgen voor veel genoeg. En dan is het nog niet eens nieuwjaar. (JC)

The Ultimate Operetta Album, 2 cd's, (overwegend) door solisten en het Slovak Radio Symphony Orchestra onder leiding van Johannes Wilcher en het Hungarian Operetta Orchestra onder leiding van Laszlo Kovacs, Naxos (distributie Codaex), 8.578037-38, 13,90 euro.

BOEK GESCHIEDENIS

Vlaanderens canon
Gerben Graddesz
Hellinga

Bij onze noorderburen leeft al blanger de hype van de canon, een lijst van wetenswaardigheden over het nationale verleden die iedereen moet kennen. Vreemd genoeg is het een Nederlander, Gerben Graddesz Hellinga, die vijftig momentopnamen uit onze geschiedenis selecteert.

De beschrijving van de Vlaamse geschiedenis begint in dit boek bij de eerste graven in Noordwest-Frankrijk en bij de ontwikkeling van hun kleine leengoed tot het meest welvarende deel van het Bourgondische Rijk. Aan bod komen onder meer de Stropendragers van Gent, de Hervorming, de GuldenSporenslag en de boekdrukkers. Ook de Antwerpse schilderschool komt langs, evenals Congo en de school- en taalstrijd in België. Het boek besluit met de huidige tijd, waarin eeuwenoude delicate vraagstukken nog altijd actueel blijken.

Een Vlaamse geschiedenis schrijven is een heikele zaak. Gebieden die eertijds hoorden bij de Habsburgse Nederlanden liggen vandaag in Frankrijk en Nederland. Belgisch Limburg en zijn Nederlandse tweelingbroer werden door de prins-bisschop van Luik bestuurd en werden pas ten tijde van de Franse Revolutie bij de andere delen gevoegd. Wat zijn dan de vijftig belangrijkste zaken? De Limburgers hadden

immers eertijds niets te maken met Gent.

Persoonlijk zou ik geen hoofdstuk wijden aan het Vlaams Belang, wel aan Vlaams-nationale partijen na 1950. Het hoofdstukje over de verdieping van de Schelde lijkt me te eng. Het vrijkopen van de Scheldetol in de negentiende eeuw is dan weer belangrijk genoeg om te koppelen aan de hedendaagse problematiek. Fraai geïllustreerd. (EDS)

Gerben Graddesz Hellinga, *Geschiedenis van Vlaanderen. De Canon van het Vlaams verleden*, Walburg Pers, Zutphen, 2010, 208 blz., 29,95 euro, ISBN 978 90 5730 698 3.

BOEK SPIRITUALITEIT

Geestelijke Oefeningen
Ignatius van Loyola

In 1548 wordt de Latijnse vertaling van de *Geestelijke Oefeningen* van Ignatius van Loyola, de stichter van de jezuïeten, goedgekeurd door de paus. Deze tekst is de kern van de jezuïetenspiritualiteit. De *Geestelijke Oefeningen* zijn gericht op het nemen van een goede beslissing, op het maken van een keuze waarbij het evangelie een beslissende rol speelt. De basislijn is: leren bidden met het evangelie.

Alle jezuïeten volgen deze lijn in een lange retraite van dertig dagen die zijn twee keer in hun leven ondernemen. De voorbije jaren doen vele leken iets dergelijks met de hulp van een geestelijk begeleider.

Dit is een heruitgave van de vertaling die Mark Rotsaert maakte van de oorspronkelijke Spaanse grondtekst uit 1544 die Ignatius zelf nog gebruikte. Het is niet meteen een tekst om zelf te gebruiken, wel een monument uit de christelijke literatuur. (EDS)

Ignatius van Loyola, *Geestelijke Oefeningen. Vertaling, inleiding en verklarende noten door Mark Rotsaert*, Altiora, Averbode 2010, 240 blz., 17,50 euro, ISBN 978 90 3173 072 8.

BOEK ACTUALITEIT

Uit eigen bronnen
Nelson Mandela

Dit boek van en over Nelson Mandela is ongetwijfeld de boekenhit van het najaar. Het verscheen gelijktijdig in Zuid-Afrika, de Verenigde Staten en Europa. Meteen is ook de Nederlandse vertaling klaar. De thans 92-jarige Mandela is zonder twijfel een van de meest inspirerende figuren van de voorbije honderd jaar. Zijn faam dankt hij aan de jarenlange gevangenschap vanwege zijn verzet tegen het apartheidsregime en zijn hoofdrol nadien in de haast geweldloze overgang naar een volwaardige democratie in Zuid-Afrika.

In 1994 verscheen al Mandela's autobiografie *De lange weg naar de vrijheid*, veeleer van politieke betekenis en een verantwoording van het nieuwe democratische regime, tot stand gebracht door de vrijheidsstrijd. Nadien volgden nog boeken over de man die van 1994 tot 1999 Zuid-Afrika's eerste zwarte president was.

In gesprek met mijzelf biedt een selectie uit het persoonlijk archief van Mandela. Allereerst zijn er de gevangenisbrieven die hij schreef tijdens de hardste periode van zijn gevangenschap, van 1969 tot 1971. Verder zijn er de bandopnamen van gesprekken die Mandela voerde bij het samenstellen van *De lange weg naar de vrijheid*. De gesprekken zijn letterlijk uitgeschreven, waardoor je Mandela's grote inleving voelt, maar ook zijn vastberadenheid.

Verder zijn er aantekeningen en agendafragmenten. Het boek biedt de agenda's van de laatste jaren van Mandela's gevangenschap, toen hij reeds beschikte over een zekere bewegingsvrijheid en mensen kon ontvangen. Mandela was al 71, toen hij in 1990 vrijkwam en nog aan zijn belangrijkste levenstaak moest beginnen. Het boek leert ons evenwel dat hij geen president wilde worden, omdat hij zich toen al te oud vond en slechts na zware druk

toegaf één ambtsperiode te vervullen. In die zin heeft hij echt iets van een Mozes die zijn volk naar de vrijheid leidde.

Dit is een uniek boek van een icoon. Het probleem is evenwel dat je toch wel wat kennis van de Zuid-Afrikaanse geschiedenis moet hebben om een en ander te plaatsen. Gelukkig is er achteraan een lijst met namen en begrippen die de lezer beknopt inleiden. Uit alles spreekt een enorme persoonlijkheid met veel inlevingsvermogen, iemand die zelf veel lijden moest ondergaan (zijn zoon verongelukte tijdens zijn gevangenschap en hem werd verboden de begrafenis bij te wonen) en die ontzettend vastberaden is. Hij is niet bereid ook maar een centimeter af te wijken van de lijn van zijn bevrijdingsbeweging, het ANC. Inspirerend, zeer zeker. Veel minder komen we te weten over zijn methodistische geloof en zijn wortels in de Xhosacultuur, die toch de twee steunpilaren van zijn leven waren. (EDS)

Nelson Mandela, *In gesprek met mijzelf*, Lannoo, Tiel, 2010, 482 blz., 29,95 euro, 978 90 4910 522 8.